

Є.О. Байтеряков, Н.Ю. Байтерякова

**ПРЕДМЕТНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ОЗНАКИ КОНЦЕПТУ «СТІНА»
В МУЗИЧНОМУ АЛЬБОМІ «THE WALL» ГРУПИ «PINK FLOYD»**

Концептуальні альбоми групи “Pink Floyd” – унікальне явище як для рок-музики другої половини ХХ століття, так і для сучасного мистецтва загалом. Кожен з альбомів містить у собі особисті переживання авторів, відбиток часу, соціальних проблем та вічних філософських питань, синтезованих у формі певного концепту, через призму котрого гурт подає свої ідеї. Тексти пісень “Pink Floyd” відрізняються глибоким символізмом та багатозначністю, завдяки чому мають високу естетичну цінність.

Нажаль, творчість “Pink Floyd” майже не досліджувалася лінгвістами та літературознавцями, незважаючи на незаперечну цінність матеріалу та наявність певних невирішених питань.

Мета статті полягає у виявленні предметних і соціальних ознак концепту «стіна» в альбомі “The Wall”.

У сучасній лінгвістиці існує декілька бачень концепту, формулювання яких відрізняється акцентованим аспектом терміну. Найбільш слушною можна вважати характеристику концепту В. Карасика. Він описує концепти як первісні культурні утворення, що виражають об’єктивний зміст слів і відповідно до змісту транслюються в різні сфери буття людини [2]. Неважко простежити загальні риси усіх визначень концепту: кожне формулювання так чи інакше зазначає зв’язок між людською свідомістю та навколишнім світом шляхом слів, у яких сконденсовано певний зміст.

Концептуальний альбом «The Wall» є подвійним – вийшов на двох пластинках. На момент 2012 р. він набув статусу платинового – продався у кількості 1 млн. копій – 23 рази. В альбомі група підсумовує свою попередню творчість; у 26 треках розкриваються і людські пороки, і проблеми соціуму, і проблема відчуження, і тема божевілля. Об’єднує все це концепт «стіна», що є ключовим в однойменному альбомі. Цей концепт вплинув безпосередньо на

зміст альбому, Стіна присутня у кожній композиції, явно чи приховано, та по-різному розкриває свої ознаки. Сам концепт носить ознаки предметного, соціального та психологічного, що дозволяє розглядати всі три проявлення як окремі концепти на підставі аналізу текстів пісень [1].

Як предметний концепт, Стіна фігурує у композиціях «Hey You», «Is There Anybody Out There?», «Comfortably Numb» та «In The Flesh». Ці пісні належать до другої частини альбому та розкривають найбільш гострі переживання головного героя Пінка, у зв'язку із якими він починає бачити перед собою реальну Стіну.

«Hey You» можна вважати першим з'явленням повністю матеріальної Стіни, за якою зачинився Пінк. Йому здається, що він чує таємничі голоси когось, хто знаходиться за Стіною, але насправді за Стіною знаходиться він сам. Лірика цієї пісні відображає діалог головного героя із самим собою, коли його «Я» розділяється на «Я за Стіною» та «Я усередині» та «Я ззовні». Потім, поступово «Я ззовні» зникає та Пінк повністю оточується Стіною.

У цитаті «*Hey you, with you ear against the wall Waiting for someone to call out Would you touch me?*» можна побачити яскравий приклад предметного концепту Стіна. Пінк припадає вухом до Стіни для того, щоб краще чути голос ззовні. Він ще може вийти та доторкнутися до іншої половини своєї свідомості, однак йому вже не вистачає сил. Він залишає усі зусилля: Стіна надто висока, а його розум вже пошкоджено – «*But it was only fantasy. The wall was too high, As you can see. No matter how he tried, He could not break free. And the worms ate into his brain*». Закінчується композиція закликком Пінка до об'єднання самого себе, бо тільки так він зможе вистояти: «*Together we stand, divided we fall*» .

Наступною за сюжетом є пісня «Is There Anybody Out There?». Вона майже повністю інструментальна, єдиною фразою є та, що дала композиції назву – «*Is There Anybody Out There?*». Інше «Я» Пінка зникло. Він ще має багато критичних проблем і тому йому необхідно поговорити з ким завгодно. Саме тому він кличе з-за Стіни у бажанні бути почутим, але це нічого не дає. Тоді Пінк вдається до спогадів: дивлячись телевізор, він згадує свою колишню

кохану («Nobody Home») та сумує від втрати батька («Vera», «Bring The Boys Back Home!»). Саме у такому стані його знаходить лікар.

За кіно-версією, лікаря викликали знайомі Пінка, але безпосередньо у композиції «Comfortably Numb» мова про це не йдеться. «Comfortably Numb» вважається однією з кращих пісень «Pink Floyd» зокрема та у рок-музиці в цілому. Тут стан Пінка перекликається із станом Сіда Барретта (засновника групи) – мрійливо-спокійне відчуження від навколишнього світу. Лірика побудована у формі діалогу лікаря з Пінком. Під час концертного шоу «The Wall» інсценізація відбувається наступним чином: один із музикантів, що розповідає слова лікаря, знаходиться під Стіною, а той, що грає Пінка, стоїть на її вершині.

Тепер вже людина ззовні намагається докричатись до Пінка: «*Hello Is there anybody in there Just nod if you can hear me*» та переконати його вийти з-за Стіни «*Come on now I hear you're feeling down I can ease your pain Get you on your feet again*». Однак пошкоджена свідомість головного героя вже зачинила Стіну навколо себе, тому він не сприймає слів лікаря: «*Your lips move but I can't hear what you're saying*». Він відчуває повернення до дитинства, до своїх первинних відчуттів: «*When I was a child I had a fever My hands felt just like two balloons Now I've got that feeling once again I can't explain, you would not understand This is not how I am I have become comfortably numb*». Саме у цих рядках аналогія із Барреттом найбільш яскрава, бо після невдалих спроб продовжити музичну кар'єру Сід оселився у будинку своєї матері, де пройшло його дитинство.

Після невдалої спроби побудувати діалог із Пінком, лікар переходить до суті справи: йому потрібно, щоб Пінк, рок-музикант у минулому, дав ще один концерт. Щоб полегшити душевні страждання героя, він робить йому ін'єкцію наркотику: «*O.K. Just a little pinprick There'll be no more aaaaah But you may feel a little sick Can you stand up? I do believe it's working, good That'll keep you going through the show Come on it's time to go*». Тут також добре видно образ божевільного Сіда, який, як і Пінк, був відомим рок-музикантом та мав проблеми із наркотичними речовинами.

У пісні «The Show Must Go On» просліджується дія наркотичної речовини – Пінк погоджується на виступ та розмовляє із батьками у своїй свідомості. Музиканта хвилює, чи зможе він знайти у собі сили та чи згадає він свої власні пісні: «*Ooh Ma Ooh Pa Will I remember the songs? The show must go on*». Однак Стіна залишається неторкнутою – Пінк виступає з-за неї.

Композиція «In The Flesh» виконується Пінком на сцені перед фанатами, які навіть не впізнали свого кумира. Божевільний музикант представляє себе як представника Пінка та вирішує дізнатися «сутність» своїх слухачів. Усіх, хто йому не подобається, він приказує розстріляти – «приставити до стіни»: «*Get him up against the wall*». Таким чином у пісні алегорично викривається чума ХХ століття – фашизм, бо Пінк відправляє до Стіни за расовими та зовнішніми ознаками: «*That one looks Jewish and that one's a coon Who let all this riff raff into the room There's one smoking a joint and another with spots If I had my way I'd have all of you shot*». Тут концептуальна особливість Стіни – бажання головного героя відгородитися від усіх несхожих на нього за будь-якими ознаками.

Найбільш явне проявлення Стіни як предметного концепту у цих композиціях демонструє, що Стіну було збудовано Пінком власноруч під впливом певних соціальних та психологічних обставин. Саме їх синтез призвів до фізичного втілення цієї загрози.

В якості соціального концепту Стіни зустрічаються у композиціях «Another Brick In The Wall (Part I)», «The Happiest Days Of Our Lives», «Another Brick In The Wall (Part II)», «Vera», «Bring The Boys Back Home», «Another Brick In The Wall (Part III)» та «Run Like Hell».

Побудова соціальної Стіни починається із раннього дитинства Пінка. Його батько загинув на війні, тому він відчував жорстку нестачу батьківської любові у порівнянні з іншими дітьми: «*Daddy's gone across the ocean, Leaving just a memory, A snapshot in the family album. Daddy, what else did you leave for me?*». Вже у ранньому дитинстві, у порівнянні себе із іншими, Пінк приходив до висновку, що всі люди – не більше ніж цеглини у Стіні: «*All in all it was just a*

brick in the wall. All in all it was just the bricks in the wall». На цьому етапі концепт Стіни проявляється як певна єдність між усіма людьми у системі.

Далі, досягши певного віку, Пінк йде до школи. Тут він, неординарна особистість, страждає від тиску вчителів: *«when we grew up and went to school, There were certain teachers, Who would hurt the children in any way they could, By pouring their derision, Upon anything we did, Exposing every weakness, However carefully hidden by the kids*». Стіна Пінка видозмінюється: тепер він розмежує людей на ведучих та ведомих, виділяє певний клас захисників системи. До них в першу чергу належать вчителі.

Ця ж тема розвивається у «Another Brick In The Wall (Part II)». Головний герой усвідомлює, що єдина мета освіти – це контроль над підростаючим поколінням. Концепт Стіни тепер відображає юнацьку непокору та бажання змінити світ, звільнитися від контролю та в решті-решт зламати Стіну: *«We don't need no education. We don't need no thought control. No dark sarcasm in the classroom. Teacher, leave those kids alone. Hey, Teacher, leave those kids alone! All in all it's just another brick in the wall*». Однак паралельно із цим Пінк запирається у собі, бо навколишній світ надто жорстокий та несправедливий для нього.

Композиції «Vera» та «Bring The Boys Back Home» тематично є своєрідною репрізою до «Another Brick In The Wall (Part I)». Тут також розвивається тема суму за батьком, однак із більш явним антимілітаристським акцентом. Пінк вже оточений предметною Стіною та вдається до спогадів, трансформуючи та аналізуючи їх. Тут концепт Стіни розкривається у незвичному вигляді: Стіна як протест проти війни. Він згадує Віру Лінн, відому співачку часів Другої Світової Війни, та її обіцяння, що колись, одного сонячного дня, солдати знову зустрінуться із своїми родинами: *«Remember how she said that We would meet again Some sunny day Vera! Vera! What has become of you Does anybody else in here Feel the way I do?»*. Після цього пошкоджене сприйняття Пінком реальності малює на Стіні фразу, яку автор пісні Роджер Вотерс вважає найбільш суттєвою у всьому альбомі: «Bring The Boys Back Home».

Напис на стіні фігурує також у «Another Brick In The Wall (Part III)». У цій пісні Пінк повністю розриває усі зв'язки із соціумом, відмовляючись від стандартних критеріїв та шаблонів. Це рішення він мотивує тим, що побачив істину, написану на Стіні: *«I don't need no arms around me And I don't need no drugs to calm me I have seen the writing on the wall Don't think I need anything at all No, don't think I'll need anything at all All in all it was all just bricks in the wall»*. Ця композиція завершує триптих «Another Brick In The Wall».

У «Run Like Hell», яка композиційно споріднена із «In The Flash» та «Waiting For The Worms», концепт Стіни виступає в якості символу напруженості сучасного життя, де соціум нещадно знищує вільнодумство та інакомислення: *«You better dun all day And run all night And keep your dirty feelings Deep inside»*.

Загалом, Стіна як соціальний концепт наявна майже у всіх композиціях, бо Пінк або усвідомлює себе частиною соціуму, або намагається боротися з ним, або замикається та відчужується від нього. Важливо, що загальна соціальна Стіна є відображенням приватної психологічної Стіни, відбиттям відношення до самого себе на відношення до інших.

ЛІТЕРАТУРА

1. Байтеряков Є. Концептуальні особливості лірики групи “Pink Floyd” (на основі матеріалів альбомів “Dark Side of the Moon”, “Wish You Were Here” та “The wall) / Є. Байтеряков // Мови та літератури у полікультурному суспільстві : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (15 листопада 2013 р.) – Маріуполь: МДУ, 2013. – С. 180-182.
2. Карасик В. И. Антология концептов. Том 1. / В.И. Карасик. - Волгоград: Парадигма, 2005. – 352 с.